

• चित्रः मायकेल फोरमन

The General

जॅनेट चार्टर्स

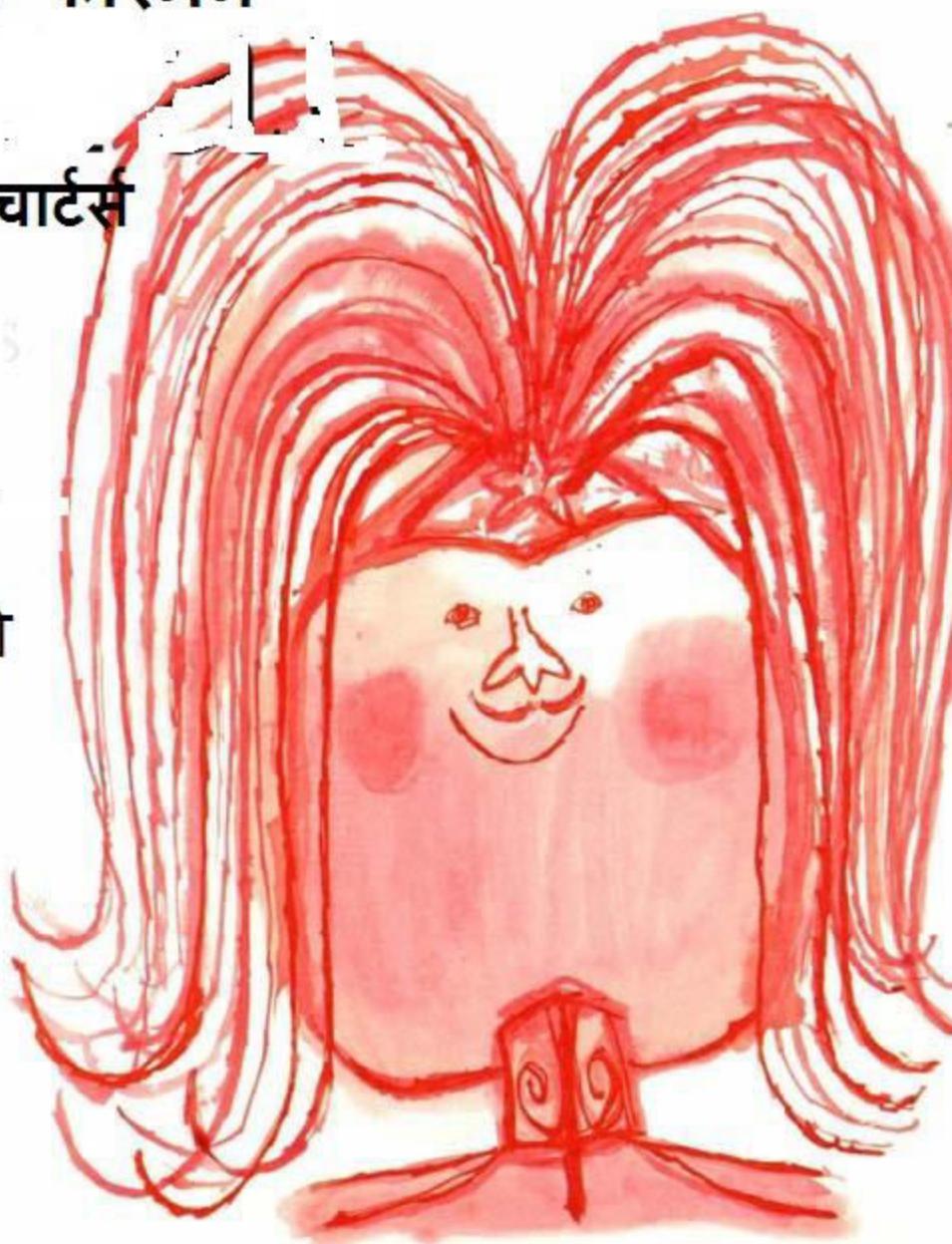
जनरल

चित्रः मायकेल फोरमन

लेखिका: जॅनेट चार्टस

मराठीतः

प्रभाकर नानावटी

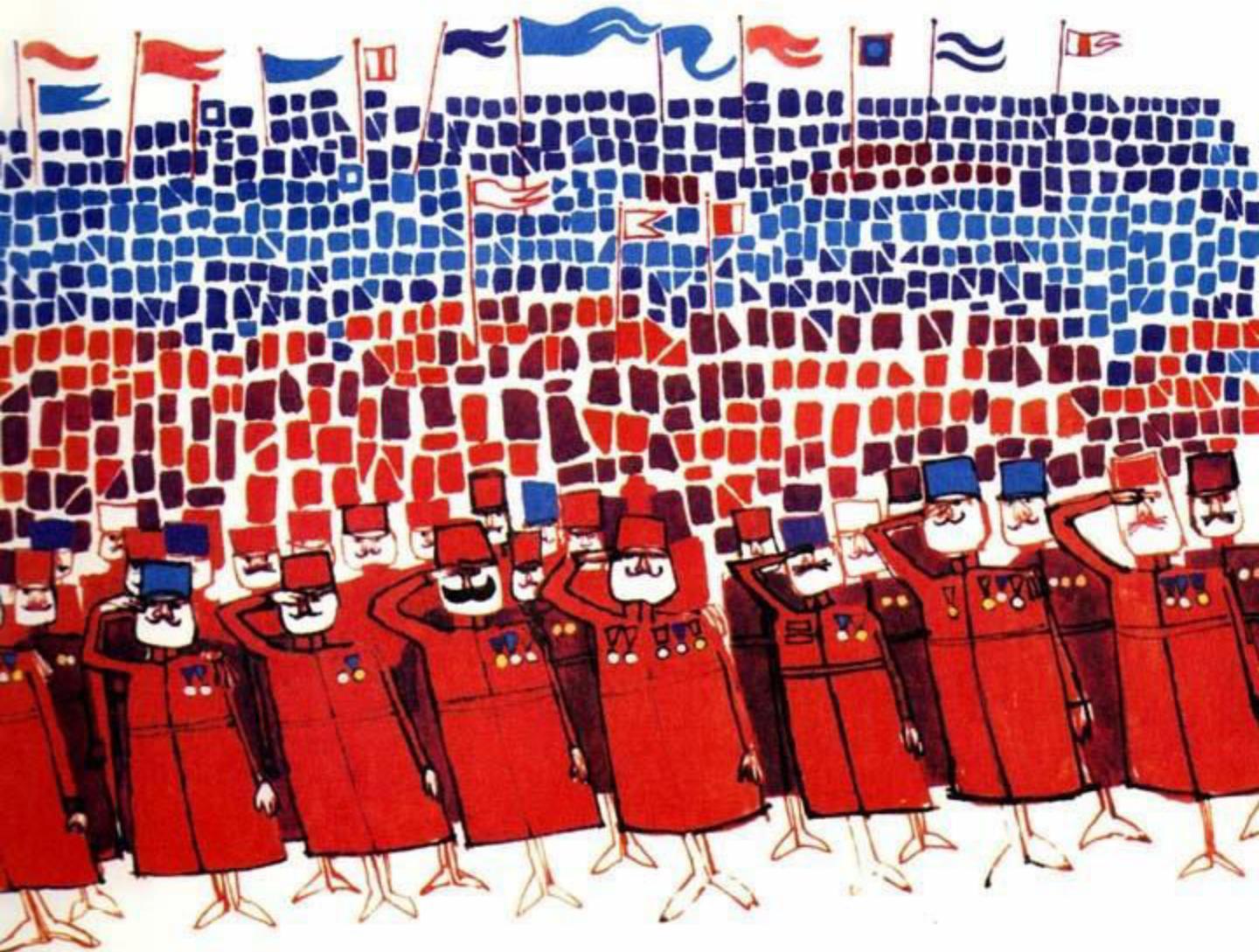

templar books

an imprint of Candlewick Press

फार पूर्वीच्या काळी एक जनरल राहत

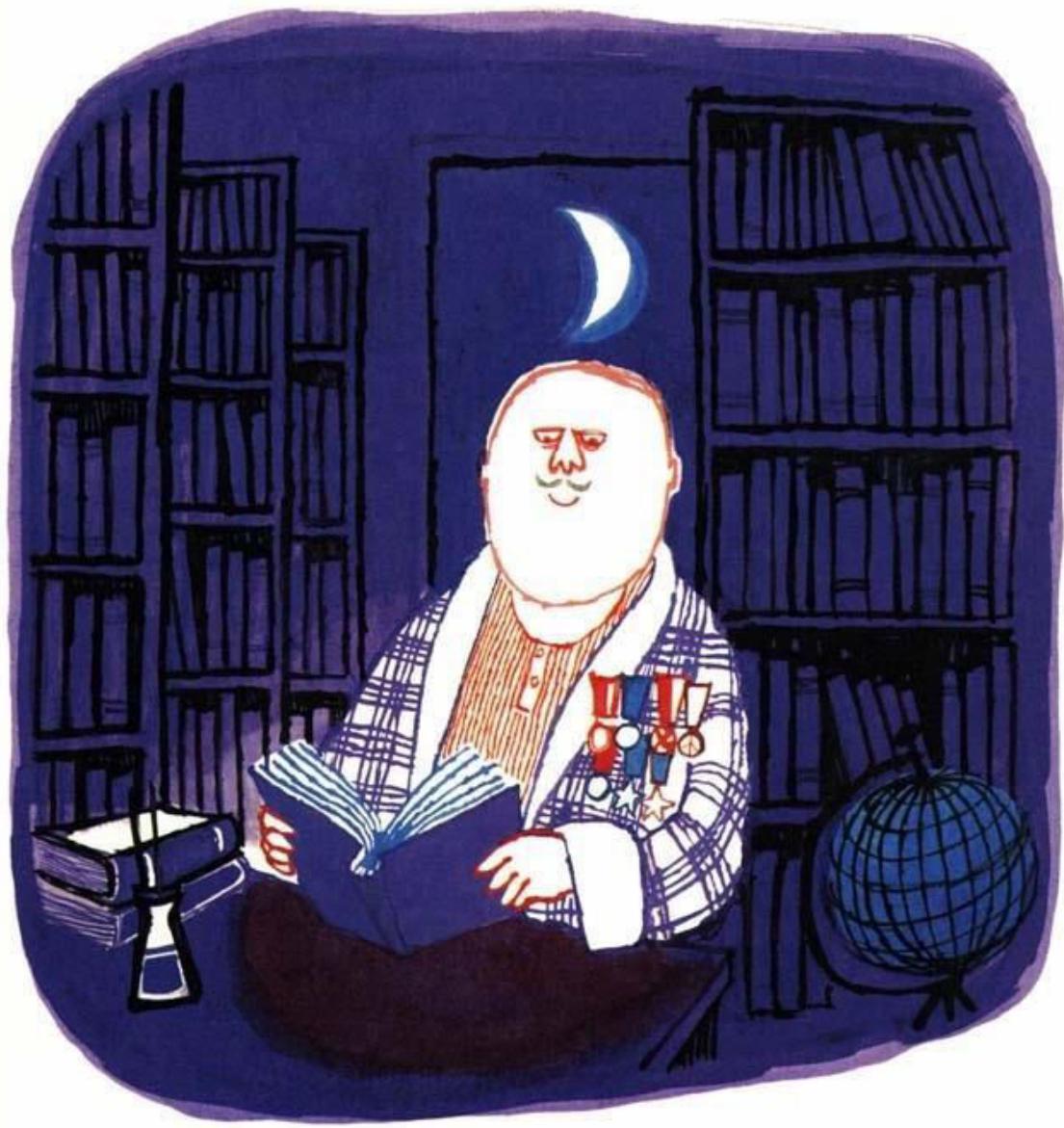

अगदी पहाटे पहाटे सर्व सैनिक परेड ग्राउंडवर हजर
असायचे. कडक इस्त्रीचे युनिफॉर्म घालून
मोठमोठ्यानी आवाज करत लेफ्ट - राइटचा सराव
ते करत होते.

परेड संपल्यानंतर सैनिक वेगवेगळ्या गटात विभागले जात होते. काही सैनिक किचनमध्ये स्वैपाक बनवण्यासाठी जात होते. काही सैनिक घोड्यावर स्वार होऊन रपेट घालत होते. काही सैनिक घोड्यांना चारा घालायचे. काही सैनिक घोड्यांची देखभाल करायचे.

रात्रीच्या वेळी कॅम्पमध्ये सामसूम झाल्यानंतर जनरल जोधपूर पुस्तकं वाचत बसत होता. जगातील सुप्रसिद्ध जनरल्स कशाप्रकारे युद्धात जय मिळवित होते याचा अभ्यास तो करत होता. हे शूर वीर कशाप्रकारे यश मिळवले. या शूरवीरांच्या रोमांचकारी कथा वाचत असताना आपलाही एक दिवस उजाडेल. याची त्याला खात्री होती. त्या दिवसाची तो वाट पहात होता. पुस्तकामध्ये त्याचे नाव असेल. सैनिक त्याच्या नावाचा जयजयकार करतील. त्याच्यावर एखादं पस्तक लिहिले जाईल.

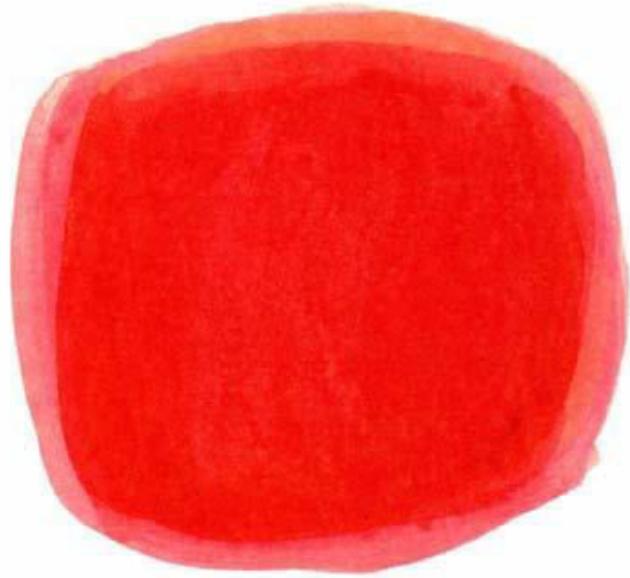

एका सुट्टीच्या दिवशी जनरल जोधपूर आपल्या
पांढऱ्या शुभ्र घोड्यावर बसून जंगलाजवळच्या वाटेवरून
जात होता. तेथे एक तांबडा कोल्हा त्याच्या
वाटेवरून जात होता. कोल्ह्याला बघितल्यावर घोडा
घाबरला व पुढील दोन्ही पाय वर करून मागच्या
पायावर उभारला. त्यामुळे जनरल धपकन
जमिनीवर निपचित पडला. व घोडा जंगलाकडे
पळत सुटला.

घोड्यावरून खाली पडल्यानंतर सुखा जनरलला फार लागले नव्हते. तो मऊ गवतावर पडला होता. गवत इतके मऊ व सुवासिक होते की जनरलला तेथून हलू नये असे वाटू लागले. गवताची एक काडी दातामध्ये धरून आकाशातील सूर्यप्रकाशाकडे बघू लागला.

भरपूर वेळ झोपून झाल्यानंतर
त्याला परत कँपला जाण्याची
आठवण झाली. मन घड करून तो
उठला व जड पायाने चालू लागला.
अनेक वेळा या वाटेने तो गेला होता.
परंतु आज त्याला नवीन काही तरी
मिळाल्यसारखे वाटत होते. काही
गोष्टी नवीन वाटू लागले. कदाचित
या पूर्वी तो घोड्यावर बसून जास्त
वेगाने जात असल्यामुळे या गोष्टी
लक्षात आल्या नसतील.

त्याला वाटेत ससे, व खार
दिसले. रान उंदीर इकडून तिकडे
पळताना दिसल्या. हेजहाँग, कबूतरं
व मोरसुळा त्याला तेथे दिसल्या.

पक्ष्यांचे गाणे तो ऐकू लागला.
सुंदर फुलानी सजवल्यासारखे
दिसणाऱ्या रानापाशी तो आला व
त्याला आश्चर्याचा धक्काच बसला.
ते रमणीय दृष्य होते. तो
कल्पनाही करू शकत नव्हता
एवढ्या प्रकारची रंगी बेरंगी फुलं
तेथे होती.

जनरल जोधपूर एक क्षणभर
स्तब्ध उभा राहिला. मग हळू हळू
चालायला लागला. चालत चालत
फुलांवर जाऊन बसला. मधमासे
घोंघावत होत्या. फुलावर बसून
मध चाखत होत्या. एखादी
मधमाशी त्याच्या नाकावर बसेल
अशी त्याला भीती वाटत होती.
परंतु माश्या आपल्या कामात गुंग
असल्यामुळे जनरलकडे ढँकूनही
त्यांनी पाहिले नाही.

तो फुलांकडे व मधमाश्यांकडे भरपूर वेळ बघत होता.
सगळीकडे एकदम सामसूम. इतके दिवस हे त्याच्या
लक्षात का आले नाही याचे त्याला आश्चर्य वाटू लागले.
जेव्हा तो उठला तेव्हा तो आपण फुलांवर बसलो होतो हे
त्याच्या लक्षात आले. बसल्या ठिकाणची फुलं कोमेजली
होती. त्याला या फुलांपासून दूर जावेसे वाटत नव्हते. परंतु
सैनिकांच्या छावणीकडे जाणे भाग होते. त्यानी तिथली
दोन फुलं तोडून हातात घेतली.

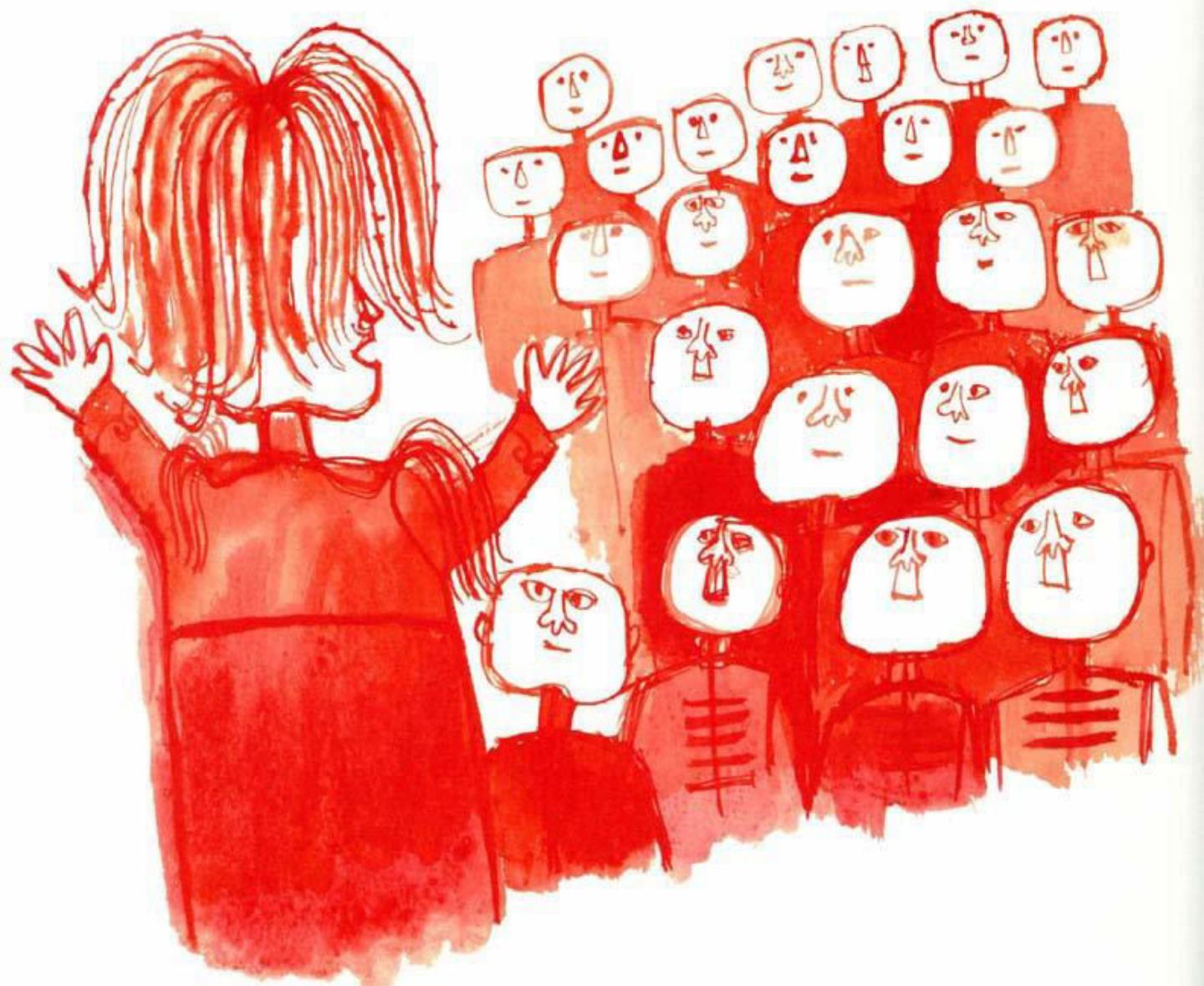

जनरल जोधपूर छावणीत पोचला तेव्हा रात्र झाली होती. हातातली फुलं त्यानी एका पाण्याने भरलेल्या काचेच्या भांडीत ठेवली व तो झोपी गेला.

त्या रात्री त्याला स्वप्नात मजेशीर गोष्टी दिसल्या. पक्षी, प्राणी, सूर्य, फुलं इ.इ. नंतर त्याला कवायत करणारे सैनिक दिसले. हजारो सैनिकांच्या कवायतीच्या भयानक आवाजामुळे पक्षी, प्राणी घाबरून पळून गेले. सैनिकांनी पायदळी फुलं तुडवली. जनरलला फार राग आला. थांबा, थांबा असे सैनिकावर तो ओरडू लागला. परंतु हे सगळे स्वप्न होते हे त्याच्या लक्षात आले. परत झोपावे असे वाटले. परंतु त्याला झोप काही येईना.

त्याच्या सैनिकांनी व स्वतः त्यानी हजारो वेळा या सुंदर फुलांना तुडवले असतील हे त्याला माहित होते. या सैनिकांकडे बघून सर्व प्राणी पळूनही गेले असतील याची कल्पना त्याला होती. “मी यानंतर त्यांना भीती वाटेल असे काही करणार नाही. मी प्राण्यांना मदत करेन. फुलांना व इतर झाडांना वाढण्यासाठी मदत करेन.” असे त्यानी ठरवले.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी उठल्या उठल्या त्यानी सर्व सैनिकांना परेड ग्राउंडवर बोलाविले. “तुम्ही सर्व जण आपापल्या घरी परत जाऊन आपले उद्योग करा.” असे त्यानी सांगितले. “आपला देश फार सुंदर देश आहे. त्याला आणखी सुंदर करण्यासाठी तुम्ही मला मदत करा.” अशी विनंती त्यानी केली.

सगळे जण एकदम खूश झाले. जनरलचा आनंदही गगनात मावेना.

शेतकरी आपापल्या शेतात जावून काम
करू लागले. शेतीची मशागत केली. बी
पेरून सुगीची वाट बघू लागले.

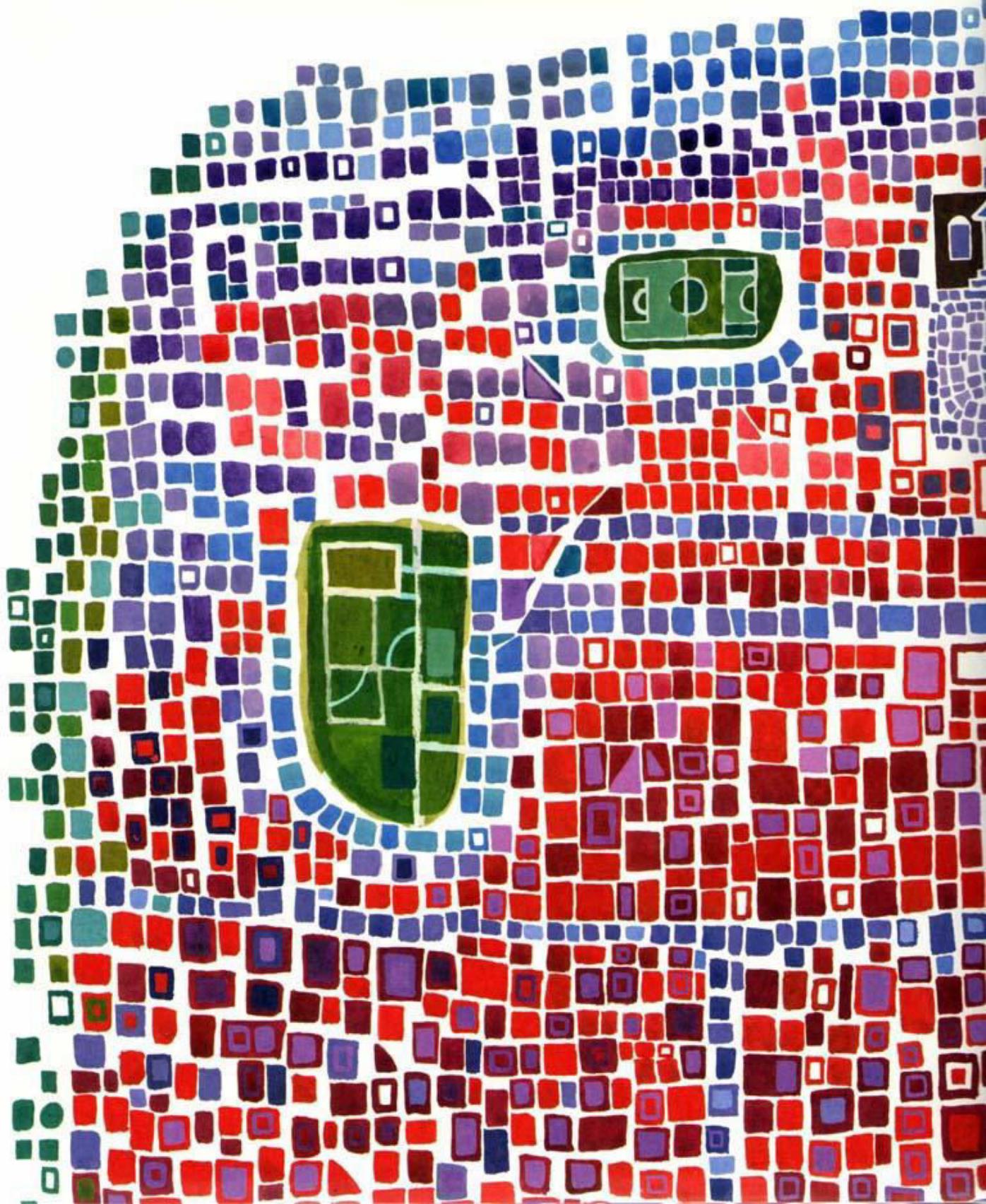

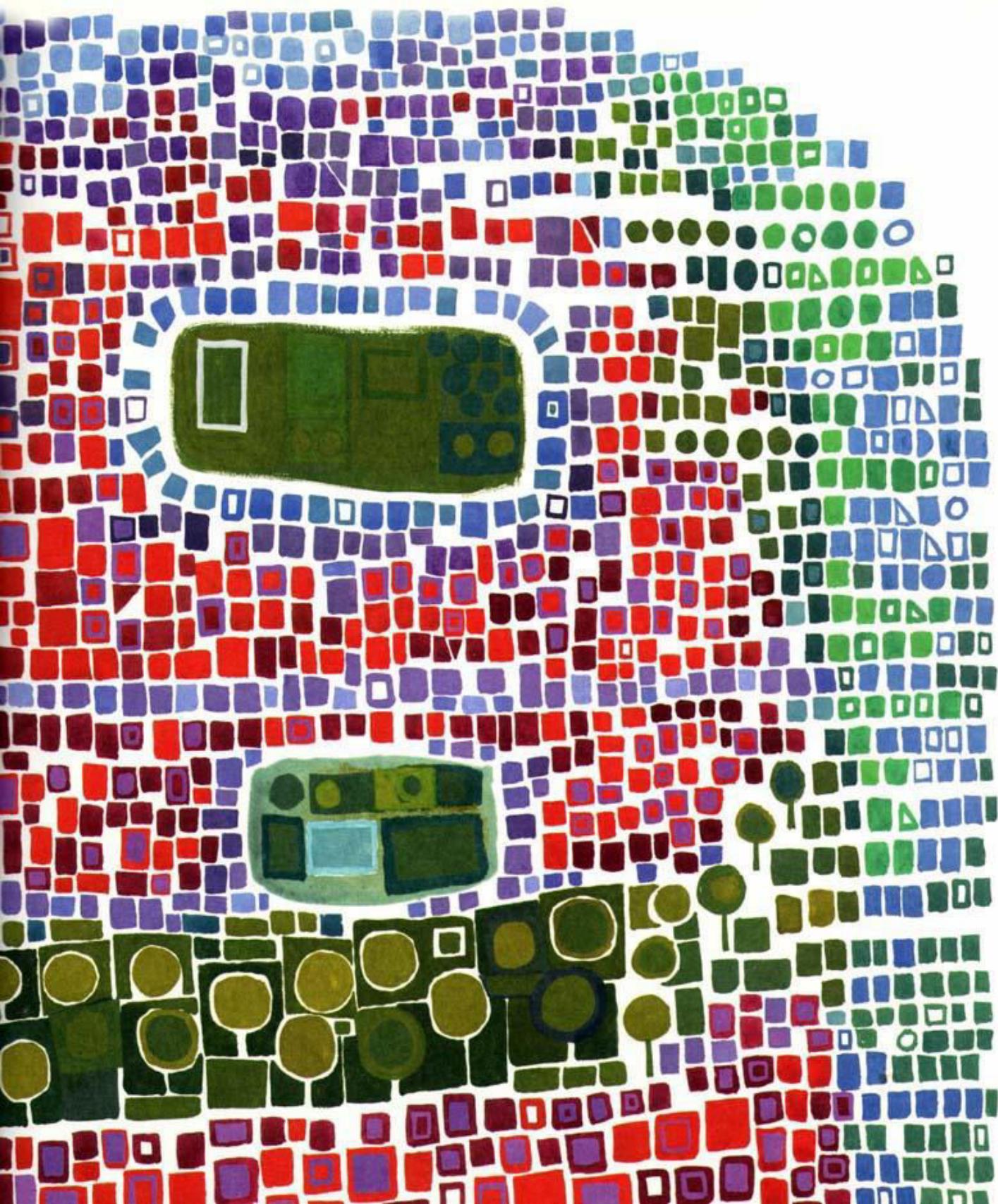
मासे पकडण्यासाठी नाव व जाळी घेवून मासेमारी करणारे कोळी समुद्रात उतरले.

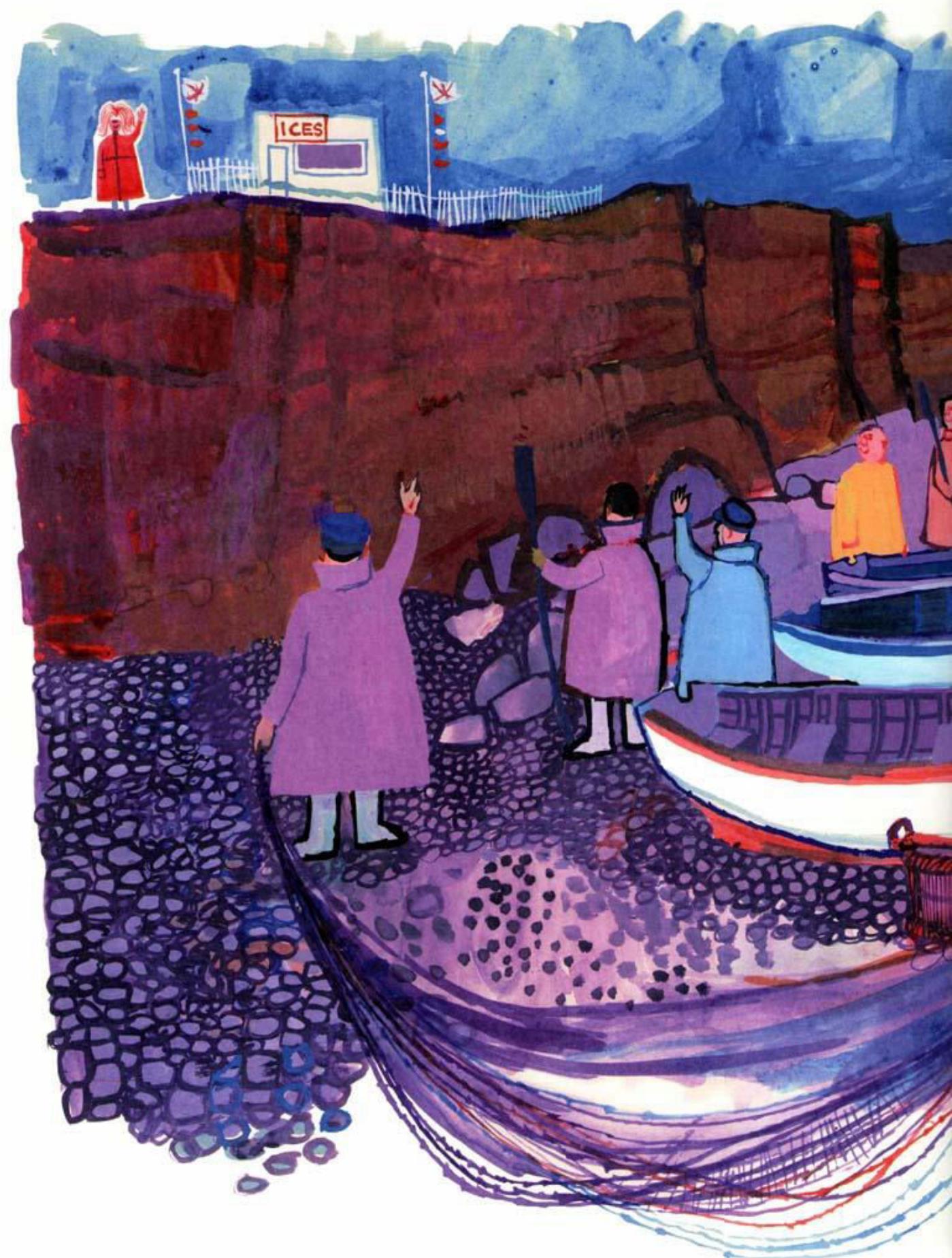

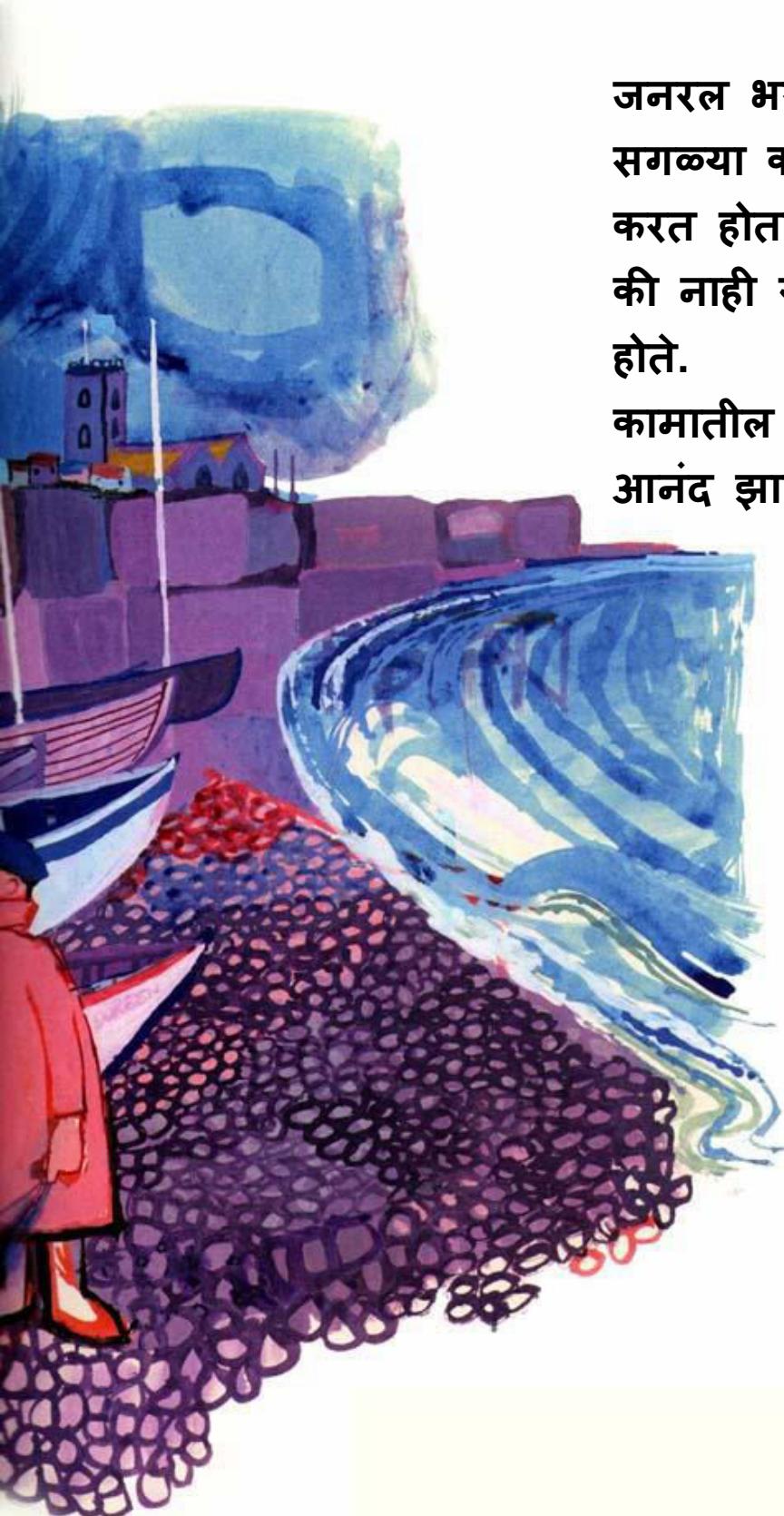
जनरलने सर्व बांधकाम व्यावसायिकांना बोलावून “या देशातील सर्व छावण्यांचे चांगल्या शहरात रूपांतर करा” असे आदेश दिले.

“त्या शहरात दुकानं, शाळा, खेलण्यासाठी मैदानं व बागा यांची सोय करा”
असेही त्यानी सांगितले.

जनरल भरपूर उत्साही होता.
सगळ्या कामांकडे स्वतः देखरेख
करत होता. कामं व्यवस्थित होतात
की नाही यावर त्याचे बारीक लक्ष
होते.
कामातील प्रगतीकडे बघून त्याला
आनंद झाला.

यापूर्वी पाहिलेल्या
फुलांच्या बागेतही तो
दर रोज जात होता.

हिवाळ्याचे दिवस
असल्यामुळे अजून
फुलं उमलली नव्हती.
तरीसुळा बागेत
चक्कर मारायला
त्याला आवडत होते.

काही दिवसानंतर फुलं
उमलतील याची
त्याला खात्री होती.

हिवाळा संपला. फुलं उमलू लागली.

झाडावरील हिरवी पानं दिसेनाशी झाली. शेतात भरपूर पीक आले होते.
कणसं धान्यानी भरून गेले होते.

एके दिवशी जनरल जोधपूरला
दोन अती महत्वाची पत्र आली.
त्यातील एक पत्र निकोलाय
मार्कविच या पूर्वकडील देशाच्या
जनरलचे होते. आणि दुसरे
पत्र पश्चिमेकडील देशाच्या
जनरल कस्टर्ड याचे होते.

या दोघानाही जनरल
जोधपूरच्या देशातील
अलीकडील घडामोडी प्रत्यक्षपणे
बघायच्या होत्या.

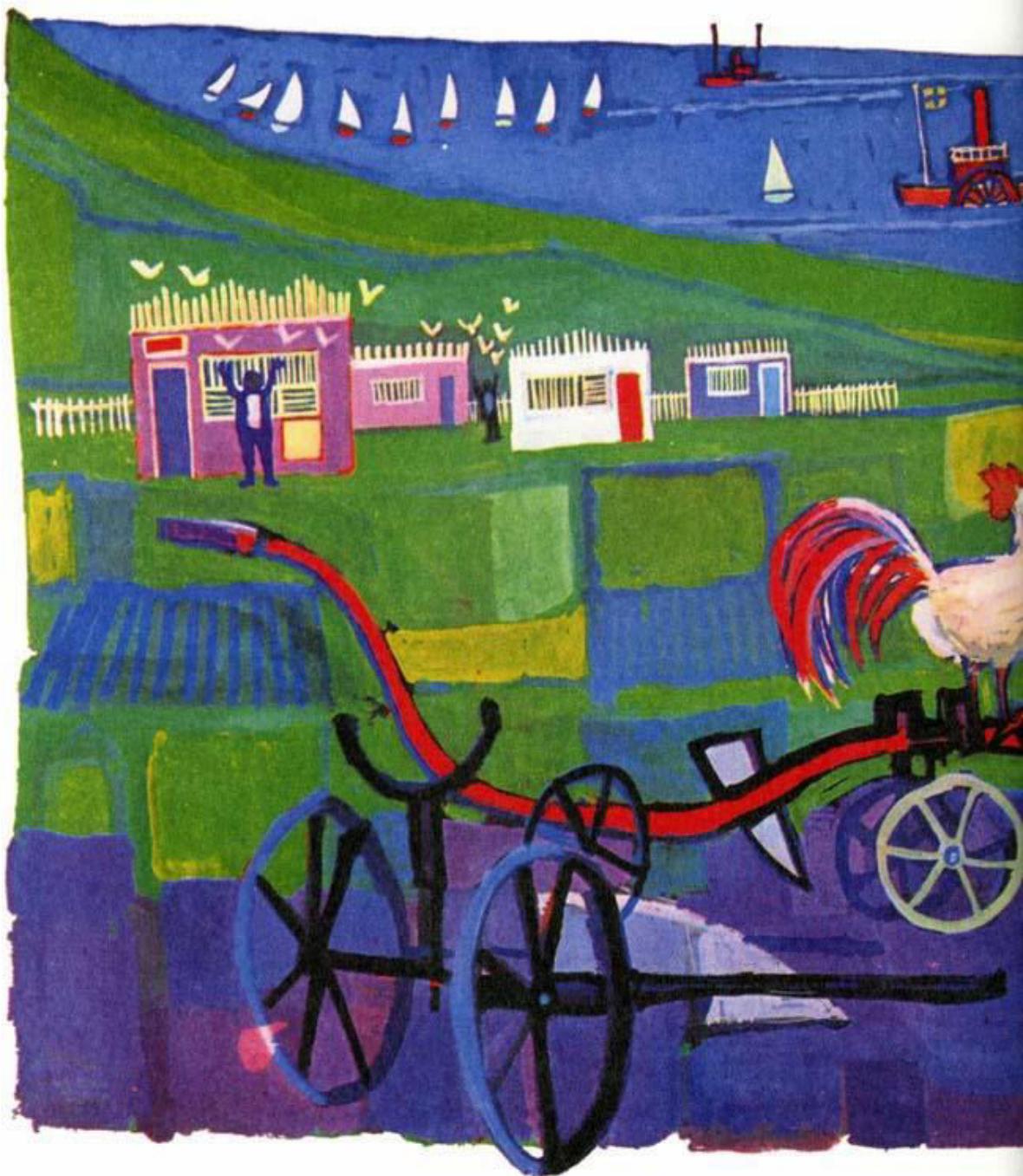
या जनरल जोधपूरच्या देशात
काय चालले आहे याची त्यांना
उत्सुकता होती. व त्यासाठीचे हे
विनंती पत्र होते.

जनरल जोधपूरने ताबडतोब
देशाच्या भेटीसाठी आमंत्रण
पाठवले. ते आल्यानंतर बँड
वाजवून त्यांचे स्वागत केले.

अत्यंत अभिमानाने या
अतिर्थीना देश दाखवण्यासाठी
तो घेवून गेला.

त्यांना फळबागं दाखवली. वाढलेले जंगल दाखवले.
भाजीपाला व धान्य पिकलेली शेतं दाखवली. शहरातील
मैदानं व बागा दाखवल्या. भेटी द्यायला आलेले
जनरल्स

या देशातील प्रजा प्राण्यांना न भिता मित्रासारखे वागवतात, हेही बघितले. शेवटी जनरल जोधपूर यांनी पहिल्यांदा बघितलेल्या फुलांच्या रानात त्यांना घेवून गेला.

त्या रानात मैलो न मैल रंगी बेरंगी
फुलं पसरलेली होती. हजारो रंग त्यात
होते. हे तिघे जनरल्स फुलांना धक्का
न लावता हळुवारपणे त्यावर बसले.
एकमेकाकडे बघून हसू लागले. “ ही
एक सुंदर कल्पना आहे. तुझा देश हा
जगतील एक सुंदर देश आहे,” असे
जनरल कस्टर्ड म्हणाला.

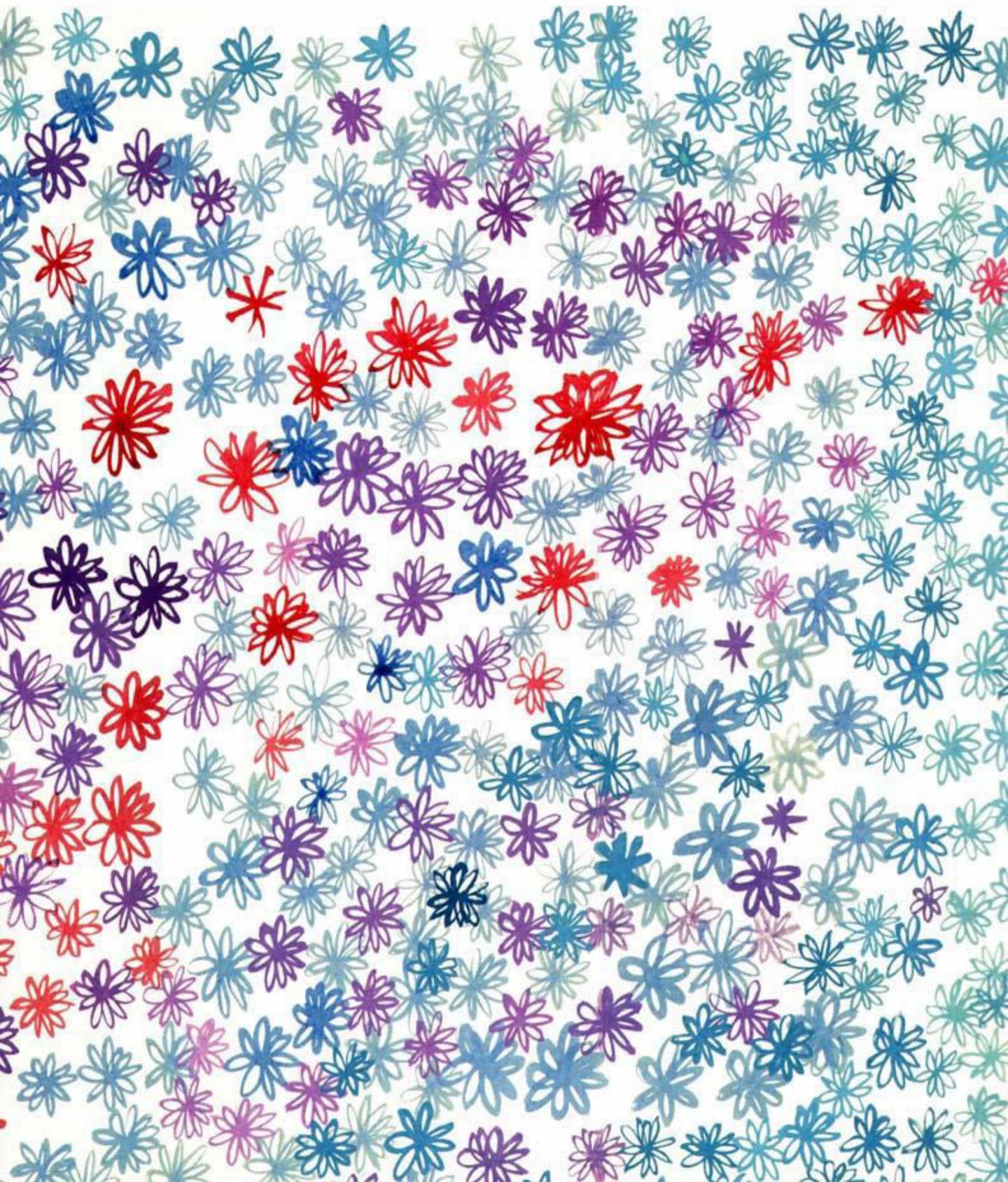

“आणि तुझ्या देशातील प्रजा अत्यंत सुखी व आनंदी आहेत. जनरल जोधपूर, तू या जगातील अत्यंत लोकप्रिय जनरल आहेस,” असे जनरल मार्कोविच म्हणाला.

जगातील अत्यंत लोकप्रिय जनरल जोधपूर फुलांच्यामध्ये
आडवे पडून सूर्याकडे बघत झोपी गेला.

1938 साली जन्मलेली
जॅनेट चार्टर्स ही लेखिका
इंग्लंडमधील सेंट मार्टिन
स्कूल ऑफ आर्ट्स् मध्ये
शिक्षण घेतली.

दुसऱ्या महायुद्धाच्या
काळातील अनिश्चितता व
अणुयुद्धाचे काळे सावट
तिला अस्वस्थ करत होते.
जगात शांतता नांदावी
यासाठी ती प्रयत्न करत
होती. व त्यातून या कथेचा
जन्म झाला.

ती नियमितपणे पेंटिंग्स
काढते व त्याचे प्रदर्शनाही
भरवते.

मायकेल फोरमनचा जन्म 1938 साली
झाला. जॅनेटची भेट कॉलेजच्या
शिक्षणाच्या वेळी झाले. तो 3-4 वर्षाचा
अस्ताना त्याच्या घराच्या छतावर बाँम्ब
वर्षाव झाला. व हा कसाबसा वाचला.
एक शांतीपूर्ण जग असावे हे स्वप्न
उराशी बाळगून होता. व त्याचीच
फलश्रुती हे पुस्तक.

पन्नास वर्षापूर्वी प्रकाशित झालेल्या या पुस्तकाला अजूनही मागणी
आहे. जागतिक शांती व पर्यावरण रक्षणाचा संदेश देणारी ही
पुस्तिका संवेदनशील वाचकांना नक्कीच आवडेल.